

OPINIE INSTITUȚIONALĂ

a Consiliului Superior al Procurorilor

asupra sesizării nr.44a/2025 din 29.01.2025

A. Introducere

Prezenta opinie este formulată de Consiliul Superior al Procurorilor (în continuare CSP), în calitate de garant constituțional al independenței și imparțialității procurorilor, ca răspuns la sesizarea nr. 44a/2025 din 29 ianuarie 2025 depusă de Procurorul General la Curtea Constituțională. Sesizarea vizează controlul constituționalității unor dispoziții legale care reglementează implicarea Adunării Populare a UTA Găgăuzia în procesul de selecție și procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia și a procurorilor ierarhic inferiori ai acesteia.

Mai exact, sunt contestate prevederile art. 21 din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz-Yeri) și ale art.25 alin.(3) și art.26 din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură (și, adițional, condițiile speciale prevăzute la art.20 alin.(5) și (6) din aceeași lege).

CSP susține poziția Procurorului General exprimată în sesizare și consideră că ingerința unei autorități (politico) regionale (Adunarea Populară a Găgăuziei) în mecanismele de numire a procurorilor aduce atingere principiilor constituționale fundamentale – separația puterilor în stat, independența justiției (în special a Procuraturii ca parte a autorității judecătorești) – precum și prerogativelor exclusive pe care Constituția (art.125¹) le conferă Consiliului Superior al Procurorilor și Procurorului General în gestionarea carierei procurorilor.

Prezenta opinie, formulată de către CSP în baza rolului său constituțional, aduce argumente concordante (*în raport cu cele înscrise în sesizarea anterioară*) în sprijinul sesizării. De asemenea, CSP va indica posibile soluții alternative de compromis, care să asigure respectarea autonomiei locale fără a compromite principiile constituționale.

B. Temei juridic

Constituția Republicii Moldova consfințește următoarele principii aplicabile cauzei sesizate:

➤ **Separarea puterilor:** Art.6 prevede separația legislativului, executivului și a autorității judecătorești, care colaborează în exercitarea prerogativelor conform Constituției. Orice amestec neprevăzut de Constituție între puteri este interzis.

➤ **Supremația Constituției:** Art.7 stabilește că nicio lege sau alt act juridic contrar Constituției nu are putere juridică. Prin urmare, legislația infra-constituțională trebuie interpretată și aplicată în consonanță cu Legea Supremă.

➤ **Egalitatea în fața legii:** Art. 16 garantează egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii și autorităților publice. O lege care introduce tratamente diferite nejustificate pentru anumite categorii (ex. procurori dintr-o anumită unitate teritorială) poate contraveni acestui principiu.

➤ **Statutul UTA Găgăuzia:** Art.111 recunoaște Găgăuzia ca unitate teritorială autonomă cu statut special, parte integrantă a Republicii Moldova, care soluționează autonom problemele cu caracter politic, economic și cultural în limitele competenței sale și ale Constituției. Importanța acestui articol rezidă în delimitarea autonomiei Găgăuziei la aspecte administrativ-politice și culturale, neincluzând în mod expres domeniul justiției sau organizarea Procuraturii la nivel constituțional.

➤ **Procuratura – statut constituțional:** Art.124 prevede că Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, care contribuie la înfăptuirea justiției și apără drepturile și interesele societății și ale statului. De aici rezultă că Procuratura și trebuie ferită de influențe ale puterilor legislative și executive la nivel central sau local.

➤ **Numirea procurorilor și rolul CSP:** Art. 125 alin. (3) stipulează expres că numirea, transferul, promovarea și eliberarea din funcție a procurorilor ierarhic inferiori se fac de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Această normă constituțională nu prevede nicio excepție și nicio implicare a altor autorități în numirea procurorilor. Tot art. 125 alin. (1) și (2) prevăd mecanismul de numire și demitere a Procurorului General (numit de Președinte la propunerea CSP), subliniind rolul central al CSP în procedurile ce vizează cariera procurorilor.

➤ **Consiliul Superior al Procurorilor – garant constituțional:** Art. 125¹ alin. (1) consacră CSP drept garantul independenței și imparțialității procurorilor. Conform art. 125¹ alin. (3), CSP asigură numirea, transferul, promovarea și sancționarea disciplinară a procurorilor. Prin urmare, CSP are *competență exclusivă* în gestionarea carierei procurorilor, având menirea să protejeze Procuratura de influențe externe. Această competență are caracter imperativ și exclusiv, orice intervenție a altor autorități în aceste procese fiind interzisă de Constituție.

C. Prevederi legale supuse controlului constituționalității:

1) **Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), art.21:** (1) Procuratura Găgăuziei își desfășoară activitatea în corespundere cu Legea cu privire la Procuratura Republicii Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege).

(2) Procurorul Găgăuziei este numit de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare și este din oficiu membru al colegiului Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

(3) Procurorii ierarhic inferiori ai Găgăuziei sînt numiți de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Procurorului Găgăuziei cu acordul Adunării Populare.

2) **Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură:**

- **art.25 alin. (3):** „Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este propus de către Adunarea Populară a Găgăuziei cu cel puțin 3 luni înainte de intervenirea vacanței funcției sau, dacă vacanța survine anticipat, în termen de 2 luni de la data vacanței”.

- **art.26:** Procedura de selecție a candidatului la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia

(1) Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este selectat de Adunarea Populară a Găgăuziei în baza condițiilor și criteriilor stabilite de prezenta lege și

regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Candidatul se selectează în urma unui concurs public organizat și desfășurat în conformitate cu procedura stabilită de legea locală adoptată de Adunarea Populară.

(2) La aprecierea participanților la concursul pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, Adunarea Populară aplică punctaj în conformitate cu regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor.

(3) Adunarea Populară propune candidatura selectată Consiliului Superior al Procurorilor pentru verificare.

(4) În baza materialelor prezentate de Adunarea Populară, Consiliul Superior al Procurorilor, în termen de o lună, verifică respectarea procedurii și corespunderea candidatului condițiilor și criteriilor prevăzute de prezenta lege și regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor și propune Procurorului General numirea sa în funcție.

(5) În cazul în care identifică încălcări în procedura de selecție a candidatului sau acesta nu corespunde unor condiții sau criterii, Consiliul Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura propusă de Adunarea Populară.

(6) Adunarea Populară poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. În cazul în care constată în mod repetat încălcări de procedură sau necorespunderea candidatului unor condiții ori criterii, Consiliul Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura. Aceeași candidatură respinsă a doua oară din cauza necorespunderii unor condiții sau criterii nu mai poate fi propusă la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, urmînd a fi organizat un nou concurs.

Prin coroborarea normelor citate, Adunarea Populară a UTA Găgăuzia are un rol decizional semnificativ în numirea procurorului-șef al unității teritoriale (alegînd practic candidatul prin concurs propriu) și chiar o influență directă în numirea procurorilor subordonați (drept de exprimare a acordului asupra propunerilor făcute de procurorul-șef). Această situație derogă de la regula generală a numirii tuturor procurorilor de către Procurorul General la propunerea CSP și ridică probleme serioase de constituționalitate, după cum se va detalia în secțiunea de analiză.

D. Jurisprudență și opinii relevante:

- **Hotărârea Curții Constituționale nr. 13 din 21.05.2020**: Curtea a statuat că autonomia Procuraturii implică independență organizațională și funcțională față de celelalte puteri ale statului. De asemenea, Curtea a subliniat că „*orice mecanism legislativ care impune CSP să acționeze în baza unei liste prestabilite sau a unei selecții efectuate de alte organe îi uzurpă mandatul constituțional*”. Altfel spus, dacă CSP nu are libertatea de a decide substanțial asupra numirii procurorilor, fiind constrâns de alegerile făcute de altă autoritate, ne aflăm în fața unei eventuale încălcări a art.125¹ din Constituție.

- **Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 06.05.1999**: Curtea a declarat neconstituțional un mecanism similar aplicabil numirii judecătorilor din Găgăuzia, în care organul reprezentativ local avea drept de propunere/acord. S-a considerat că un atare mecanism viola principiile separației puterilor și pe cele ale statului unitar, instituind un regim *sui-generis* neprevăzut de Constituție. Acest precedent este aplicabil, *mutatis mutandis*, pentru situația procurorilor.

- [Opinia Comisiei de la Venetia \(CDL-AD\(2019\)034\) despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură](#): Recomandă ca procedurile de numire a procurorilor să asigure independența față de factorul politic. Comisia a opinat că, deși Constituția RM nu intră în detalii privind organizarea CSP, legiuitorul poate crea *organisme sau comisii specializate care să contribuie la activitatea CSP*, atâta timp cât aceste organisme nu uzurpă competența decizională esențială a CSP. Cu alte cuvinte, pot exista comisii de preselecție sau evaluare, însă decizia finală efectivă trebuie să aparțină CSP, pentru a respecta prevederile constituționale.
- [Avizul nr. 16 \(2021\) al CCPE](#) privind implicațiile deciziilor curților internaționale și ale organelor tratatelor în ceea ce privește independența procurorilor din punct de vedere practic
- [Avizul CCPE nr. 13 \(2018\)](#) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor.
- [Avizul CCPE nr. 9\(2014\), Carta de la Roma](#) privind normele și principiile europene referitoare la procuror.
- [Declarația de la Bordeaux](#) (CCPE și CCJE, 2009).

Acest cadru juridic și jurisprudențial stă la baza analizei de mai jos, care evaluează conformitatea prevederilor contestate cu Constituția și impactul lor asupra principiilor statului de drept în Republica Moldova.

E. Analiză

În continuare, Consiliul Superior al Procurorilor va prezenta în mod punctual motivele de neconstituționalitate ale dispozițiilor legale contestate, prin raportare la normele și principiile constituționale incidente, evidențiind totodată impactul negativ pe care aceste prevederi îl au în practică asupra funcționării Procuraturii și asupra exercitării efective a competențelor constituționale ale CSP.

1. Potrivit art. 6 din Constituție, nicio putere a statului nu poate interveni nelegitim în atribuțiile altei puteri. Procuratura este parte a autorității judecătorești (*fiind o instituție publică autonomă în cadrul puterii judecătorești conform art.124*) și, prin urmare, numirea procurorilor reprezintă un act aparținând sferei autorității judecătorești (similare, într-o anumită măsură, numirii judecătorilor). Adunarea Populară a UTA Găgăuzia este însă o autoritate legislativă locală (organ reprezentativ al autonomiei locale). Prin atribuirea către Adunarea Populară a competenței de a selecta și propune candidați pentru funcțiile de procuror-șef al procuraturii (și de a-și da acordul la numirea procurorilor subordonați), legiuitorul a permis ingerința unei autorități legislative în treburile unei autorități din sistemul judiciar, contrar art. 6 din Constituție.

2. Această situație echivalează cu o ingerință (n.a a altor puteri) nepermisă de echilibrul constituțional. În plus, art.7 din Constituție consacră supremația Constituției: nicio lege nu poate încălca ordinea constituțională. Delegarea unui rol decizional Adunării Populare în selecția procurorilor, în condițiile în care Constituția nu prevede acest rol, înseamnă ignorarea supremației Constituției. Or, în cazul de față, Constituția

nu conține nicio prevedere specială care să permită un regim distinct la nivelul Găgăuziei pentru numirea procurorilor.

În Hotărârea nr. 13/2020, Curtea Constituțională a subliniat exact această idee, statuând că orice mecanism care subordonează decizia CSP unei alegeri prealabile făcute de alt organ contravine principiului separației puterilor și autonomiei Procuraturii - § 80 „*Un organism specializat implicat în procesul de selectare a candidaților pentru funcția de procuror poate fi constituțional dacă nu uzurpează competența substanțială de luare a deciziilor de către Consiliul Superior al Procurorilor* (§ 27 din *Opinia menționată supra*¹ (n.a. - *Opinia Comisiei de la Veneția nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură* (CDL-AD(2019)034)). *Dacă un organism extern ar fi avut un rol consultativ sau, de exemplu, ar fi efectuat o examinare a candidaților pe baza calificărilor lor profesionale pentru a asigura transparența și integritatea procesului de recrutare, acesta nu ar fi interferat substanțial cu mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor* (§ 28 din *Opinia menționată supra*).”

Aceiași idee este continuată și în § 81 - [...] *Atât timp cât Consiliul nu poate selecta o candidatură din afara listei de candidați preselecți de Comisie, se poate afirma că aceasta din urmă intervine substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. În viziunea Comisiei de la Veneția, Constituția abilitază Parlamentul să definească, printr-o lege, procedurile generale care trebuie urmate de Consiliul Superior al Procurorilor. Pe de altă parte, Consiliul Superior al Procurorilor are un rol constituțional care nu trebuie uzurpat de către Parlament – este rolul formării unei liste și al selectării unui candidat care să-i fie propus Președintelui Republicii pentru numire. Consiliul ar trebui să urmeze legea, iar legislatorul ar trebui să nu-și depășească competența de legiferare pentru a împiedica Consiliul Superior al Procurorilor să-și exercite mandatul constituțional* (*Opinia amicus curiae nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură* (CDL-AD(2019)034), § 39).

Acordarea unei asemenea competențe Adunării Populare, un organ politic regional, afectează independența justiției și creează o excepție constituțională: o putere locală (legislativul găgăuz) exercită influență asupra numirii procurorilor. Acest lucru este incompatibil cu exigențele statului de drept. În plus, autonomia Găgăuziei (art. 111) este limitată la domeniile atribuite explicit – or, *justiția și organizarea Procuraturii nu sunt atributul autorităților locale*, ci al celor naționale. Așadar, prin implicarea sa, Adunarea Populară își depășește limitele autonomiei locale, intrând într-un domeniu rezervat autorităților publice centrale, fapt ce contravine art. 111 și principiului statului unitar.

3. Prin Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este unica autoritate competentă să decidă asupra carierei procurorilor (selecție, numire, promovare, transfer, disciplină), rol conferit anume pentru a feri Procuratura de influențe politice și pentru a asigura *meritocrația și imparțialitatea* în sistem. Art. 125¹ alin. (3) folosește expresia CSP „asigură numirea” procurorilor, ceea ce denotă că CSP are atât responsabilitatea,

¹ [Opinia Comisiei de la Veneția nr. 972/2019 despre amendamentele la Legea cu privire la Procuratură \(CDL-AD\(2019\)034\)\)](#).

cât și puterea efectivă de a decide cine poate accede în funcția de procuror. Orice procedură legală care goleşte de conținut această putere decizională este neconstituțională.

4. Mecanismul prevăzut de legea specială a Găgăuziei și de art. 25 alin.(3) și art.26 din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură limitează esențial rolul CSP, transformându-l într-un actor aproape formal. Practic, CSP nu mai organizează el însuși selecția procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, ci primește un singur candidat „impus” de Adunarea Populară. CSP este redus la a verifica documente și a constata eventuale neconformități formale, neavând posibilitatea reală de a alege cel mai bun candidat dintre mai mulți aspiranți, așa cum se întâmplă în procedura obișnuită de concurs organizată de CSP (eventual ca în cazurile selecție candidaților la funcția de procuror – șef al procuraturilor specializate, care, de principiu, nu poate fi comparat cu statutul unei procuraturi teritoriale). Mai mult ca atât, Procuratura UTA Găgăuzia se încadrează în arhitectura sistemului Procuraturii ca procuratură teritorială. După cum arată CSP în prezenta opinie, rolul său constituțional implică mult mai mult decât o verificare formală: CSP are dreptul și obligația de a face o evaluare de substanță a candidaților, pentru a garanta integritatea și competența acestora. Or, actualul mecanism legal îi refuză CSP această evaluare de substanță în privința procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia. Acest lucru este în vădit conflict cu art. 125¹ din Constituție, care nu concepe partajarea competenței decizionale a CSP cu nicio altă entitate.

5. Mai mult, art. 125 alin. (3) din Constituție prevede explicit modalitatea de numire a procurorilor ierarhic inferiori: „de către Procurorul General, la propunerea CSP”, fără nicio altă condiționare. Legea fundamentală nu permite nicio participare a altor autorități (nici centrale, nici locale) în această procedură. Așadar, cerința acordului Adunării Populare la numirea procurorilor simpli în Găgăuzia (art. 21 alin.(3) din Legea nr.344/1994) este și ea neconstituțională, întrucât introduce un filtru politic suplimentar într-un proces ce ar trebui să fie administrativ și meritocratic, supravegheat de CSP și PG. Această cerință contravine direct textului Constituției și reprezintă, din nou, o uzurpare a competențelor CSP pe filieră locală.

6. Reiterăm că statutul constituțional al CSP de *garant al independenței procurorilor* nu este o simplă formulare simbolică, ci implică un conținut concret: CSP trebuie să aibă mijloacele de a controla efectiv accesul în funcțiile de procuror², tocmai pentru a se asigura că sistemul nu este deformat de influențe nepotrivite. Obligația CSP de a „asigura numirea” (art. 125¹ alin. (3)) presupune o datorie de diligență maximă în selectarea candidaților. În viziunea CSP, actualul mecanism legal din Găgăuzia îi

² Avizului nr. 16 (2021) al CCPE – pct.14 - „statutul procurorilor ar trebui să le asigure atât independența din punct de vedere extern, cât și intern, de preferință prin dispoziții de la cel mai înalt nivel legislativ și garantând aplicarea acestora de către un organism independent, cum ar fi un Consiliu al Procurorilor, în special privind numirea, cariera și disciplina. Este necesară, în special, asigurarea numirii pe post în mod adecvat și de asemenea, proceduri adecvate privind promovarea, disciplina și eliberarea din funcție a procurorilor”

îngrădește exercitarea acestei obligații, lăsând selecția pe seama unei entități care nu are aceeași menire constituțională.

7. Procuratura Republicii Moldova este un sistem unic la nivel național, așa cum prevede și art.7 din Legea nr.3/2016: Procuratura este un sistem unic ce include Procuratura Generală, procuraturile specializate și procuraturile teritoriale.

Procuratura UTA Găgăuzia este o *procuratură teritorială*, parte integrantă a sistemului unitar al Procuraturii RM, nu o entitate separată. Art. 21 alin. (1) din Legea nr.344/1994 confirmă expres că Procuratura Găgăuziei își desfășoară activitatea în corespundere cu Legea nr.3/2016, deci în cadrul legislației naționale, cu excepția prevederilor speciale din legea locală. Astfel, orice reglementare care creează mecanisme de numire diferite sau paralele pentru o parte a sistemului unitar riscă să încalce acest caracter unitar. În speță, instituirea unui regim distinct de selecție și numire pentru procurorii din Găgăuzia (față de ceilalți procurori din țară) atrage o disfuncționalitate instituțională și ridică problema unui tratament diferențiat. Procurorii din UTA Găgăuzia, deși fac parte din aceeași categorie profesională cu ceilalți procurori, sunt supuși unui alt proces de accedere în funcție, în care intervin factori politici locali. Acest lucru contravine principiului egalității (art. 16 din Constituție), întrucât creează o discriminare între procurori pe criteriul unității administrativ-teritoriale unde activează.

Nu există o justificare obiectivă și rezonabilă pentru care procurorii din Găgăuzia să fie numiți după reguli fundamental diferite (și anume, cu implicarea unui organ politic local), în timp ce toți ceilalți procurori din Moldova sunt numiți exclusiv prin proceduri depolitizate de către CSP și PG.

Curtea Constituțională a recunoscut această problemă încă din Hotărârea nr.24/1999, când a eliminat mecanismul similar ce fusese instituit pentru numirea judecătorilor în UTA Găgăuzia. Atunci, Curtea a considerat că judecătorii (ca și procurorii, prin analogie) sunt parte a autorității judecătorești naționale și nu pot exista „insule” de autonomie jurisdicțională într-un stat unitar. Autonomia Găgăuziei este una administrativ-teritorială, nu jurisdicțională. Prin urmare, Găgăuzia nu poate avea propriile sale reguli separate privind instituțiile de drept și cariera judecătorilor sau procurorilor, deoarece acest fapt ar conduce la *fragmentarea sistemului național de justiție*. Prevederile legale contestate tocmai asta fac – creează un „regim regional” paralel de numire în funcție – subminând unitatea sistemului.

În context, potrivit Avizului nr. 16 (2021) al CCPE – pct.14 „statutul, independența, recrutarea și cariera procurorilor ar trebui, la fel ca și în cazul judecătorilor, să fie clar stabilite prin lege și guvernate de criterii transparente și obiective”

8. În plus, din perspectiva principiului egalității, procurorii din UTA Găgăuzia ar trebui să beneficieze de aceleași garanții de independență ca și colegii lor din restul țării. Or, implicarea unui organ politic în numirea lor îi plasează într-o situație diferită, potențial mai vulnerabilă la influențe, ceea ce echivalează cu un tratament inegal față de corpul național al procurorilor. Acest tratament diferit nu poate fi justificat de *specificul local* decât dacă s-ar argumenta că în UTA Găgăuzia este nevoie de o adaptare, însă niciun motiv obiectiv nu poate prevala asupra cerințelor constituționale de independență.

9. De menționat că cerințele suplimentare de eligibilitate introduse prin art. 20 alin. (5) și (6) din Legea 3/2016 (ex.: cunoașterea limbii găgăuze, experiență profesională de 10 ani, absența activităților politice recente) sunt și ele parte a regimului distinct aplicat UTA Găgăuzia. În principiu, stabilirea unor criterii lingvistice sau de experiență suplimentare ar putea fi justificată de contextul local (*necesitatea ca procurorul-șef să poată comunica cu autoritățile și populația locală în limba maternă a zonei, de exemplu*). În orice caz, problema majoră rămâne cine decide asupra îndeplinirii condițiilor și cine alege candidatul – iar în actuala reglementare, aceste decizii aparțin preponderent organului politic local, nu CSP.

10. Independența procurorilor este un corolar al independenței justiției³, garantată de art. 124 din Constituție. Procuratura, deși nu este putere judecătorească în sens strict, exercită atribuții esențiale în înfăptuirea justiției (urmărirea penală, reprezentarea acuzării în instanță etc.), motiv pentru care procurorii trebuie protejați de influențe politice sau oricare altele ingerințe. Or, implicarea Adunării Populare a Găgăuziei – un organ eminent politic (legislativ local, compus din reprezentanți aleși pe criterii politice sau comunitare) – în alegerea conducerii procuraturii locale expune inevitabil procesul de selecție la considerente politice. Există riscul ca Adunarea Populară să promoveze un candidat pe criterii de loialitate politică sau afiliere locală, mai degrabă decât exclusiv pe merit și integritate. Chiar dacă procedura formală este de concurs, componenta politică (voința majorității din Adunare) rămâne decisivă, mai ales având în vedere că Adunarea poate, cu 2/3 din voturi, să *insiste* asupra propriei candidaturi și să înlăture practic obiecțiile CSP.

Acest risc de politizare este profund contrar principiului independenței și imparțialității procurorilor consfințit de art. 125¹ alin. (1) din Constituție.

Imparțialitatea procurorului-șef al UTA Găgăuzia ar putea fi afectată dacă acesta datorează numirea sa unui for politic local și, eventual, se simte obligat să răspundă la așteptările acelui for. De exemplu, pot apărea presiuni din partea Adunării Populare (sau a liderilor politici locali) în abordarea unor cazuri sensibile pentru comunitatea locală, în sensul favorizării sau, dimpotrivă, al înăsprii acțiunilor procuraturii în funcție de interesele politice locale. Aceasta ar echivala cu o subminare a imparțialității procurorului, care trebuie să reprezinte interesul legii și al societății per ansamblu, nu interese politice locale.

Standardele internaționale susțin ferm izolarea procurorilor de influența politicului. Comisia de la Veneția, în opinia sa menționată (CDL-AD(2019)034), a avertizat asupra pericolului implicării factorului politic în numirea procurorilor și a recomandat garantarea independenței prin rolul determinant al organelor precum CSP. Astfel, prin implicarea unei autorități politice locale în procesul de numire a

³ [Avizul CCPE nr. 19 \(2024\)](#) privind gestionarea serviciilor de urmărire penală pentru a le asigura independența și imparțialitatea – pct.2 - „CCPE a subliniat anterior că independența și autonomia parchetelor constituie un corolar indispensabil al independenței justiției. Prin urmare, ar trebui încurajată tendința generală de sporire a independenței și autonomiei efective a parchetelor (CCPE Opinion No. 9 (2014)), pentru a evita orice posibilă presiune politică.”

procurorilor, se creează un vector de influență politică ce contravine atât normelor constituționale (art. 124, art. 125¹), cât și bunelor practici europene.

CSP subliniază că independența Procuraturii nu este un privilegiu al procurorilor, ci o garanție pentru cetățeni că actul de justiție se realizează fără părtinire. De aceea, orice element care introduce politica în ecuație (fie ea politică națională sau locală) trebuie eliminat. În cazul de față, normele contestate creează un evident risc de politizare a funcției de procuror-șef al UTA Găgăuzia și, pe cale de consecință, pun în pericol percepția de imparțialitate a întregii Procuraturi din regiune. Dacă șeful nu este perceput ca independent, nici instituția locală de procuratură, per ansamblu, nu va fi.

11. Dincolo de argumentele juridico-teoretice, este important de analizat și impactul practic al prevederilor contestate, pentru a vedea dacă acestea și-au atins măcar scopul scontat (presupus, acela de a asigura comunității găgăuze un rol în selectarea propriului procuror-șef, probabil în ideea respectării autonomiei locale). Experiența din anii de aplicare a art. 25 alin. (3) și art. 26 din Legea nr.3/2016 (din 2016 până în prezent) arată contrariul: aceste norme s-au dovedit ineficiente.

În fapt, de la intrarea în vigoare a acestor prevederi speciale, în Procuratura UTA Găgăuzia nu s-a reușit niciodată să fie numit un procuror-șef titular pe baza procedurii respective. Au fost organizate două concursuri publice de către Adunarea Populară, în încercarea de a selecta un candidat pentru funcția de procuror-șef, însă ambele concursuri au eșuat – fie din lipsa candidaților eligibili, fie din neîntreinerea cerințelor legale de către candidații propuși, fie din cauza stabilirii neconfirmării candidaturii de către CSP. În consecință, poziția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia a rămas vacantă începând cu 2016, conducerea fiind asigurată interimari.

Acest „blocaj instituțional” dăunează grav eficienței activității Procuraturii din Găgăuzia. Lipsa unui conducător stabil, numit cu mandat deplin, afectează coordonarea, strategia și moralul procurorilor din subordine. Mai mult, eșecul repetat al concursurilor sub egida Adunării Populare indică faptul că actualul mecanism nu este unul viabil. Acest impas confirmă avertismentele teoretice expuse mai sus: un sistem cu două centre de decizie (Adunarea Populară și CSP).

Faptul că UTA Găgăuzia nu are un procuror-șef stabil de atâția ani arată că autonomia locală în materie de numire a procurorilor nu a servit interesului public local, ci dimpotrivă, a prejudiciat buna funcționare a procuraturii din regiune. În loc să consolideze autonomia, actualele reguli au lăsat Găgăuzia fără un conducător al Procuraturii legitimat deplin, ceea ce nu poate fi în beneficiul nimănui – nici al populației locale, nici al sistemului național.

Acest argument pragmatic accentuează necesitatea modificării cadrului normativ. Normele care nu doar că sunt neconstituționale în teorie, dar nici nu produc efecte utile în practică, trebuie revizuite de urgență. În cazul de față, soluția este eliminarea ingerinței politice locale și revenirea la un mecanism constituțional, eficient și uniform de numire a procurorilor.

12. F. Concluzii și recomandări

În lumina argumentelor expuse, Consiliul Superior al Procurorilor concluzionează că prevederile art. 21 din Legea nr. 344/1994 și ale art. 25 alin. (3) și art. 26 din Legea nr.3/2016 *contravin dispozițiilor constituționale*.

Pentru toate aceste motive, Consiliul Superior al Procurorilor susține în totalitate sesizarea Procurorului General nr. 44a/2025 și solicită Curții Constituționale admiterea sesizării, cu consecința declarării neconstituționalității dispozițiilor legale menționate. Aceasta ar restabili ordinea constituțională, reafirmând supremația Constituției asupra oricăror acte normative ce îi sunt contrare.

Consiliul Superior al Procurorilor reiterează că independența și imparțialitatea procurorilor reprezintă o valoare constituțională supremă, care nu poate fi sacrificată în favoarea niciunei influențe politice. Ordinea constituțională instituită prin art. 125 și 125¹ din Constituție trebuie respectată *ad litteram* pe întreg teritoriul țării, inclusiv în unitățile cu statut special. *Doar* în acest mod poate fi garantată o justiție unitară, echitabilă și în afara oricăror suspiciuni de imixtiune.

În consecință, CSP solicită onoratei Curți Constituționale să constate neconstituționalitatea prevederilor contestate și să contribuie astfel la consolidarea statului de drept în Republica Moldova, iar autorităților legiuitoare să adopte de urgență măsurile de punere în concordanță a legislației cu decizia Curții, în sensul recomandărilor de mai sus.

Consiliul Superior al Procurorilor rămâne ferm angajat în misiunea sa de garant al independenței procurorilor, în interesul unei justiții corecte și al cetățenilor Republicii Moldova.